Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2026/4740

2026 9 8

Geografine nuoroda žymimo produkto specifikacijos patvirtinto standartinio pakeitimo paskelbimas pagal Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2025/27 [1] 5 straipsnio 4 dalį

(C/2026/4740)

PRANEŠIMAS APIE STANDARTINIO PAKEITIMO PATVIRTINIMĄ

(Reglamento (ES) 2024/1143 24 straipsnis)

„Neretvanska mandarina“

ES nuorodos numeris: PDO-HR-1225-AM01 – 2026 6 19

1. **Produkto pavadinimas**

„Neretvanska mandarina“

2. **Geografinės nuorodos tipas**

☑ SKVN

☐ SGN

3. **Sektorius**

☑ Žemės ūkio produktai

☐ Vynai

☐ Spiritiniai gėrimai

4. **Valstybė, kuriai priklauso geografinė vietovė**

Kroatija

5. **Valstybės narės institucija, pranešanti apie standartinį pakeitimą**

Pavadinimas (-ai)

Žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės ministerija

6. **Priskyrimas prie standartinių pakeitimų**

Produkto specifikacijos pakeitimas neapima saugomos geografinės nuorodos pavadinimo ar jo naudojimo pakeitimo. Nekyla rizika, kad bus panaikintas ryšys su nustatyta geografine gamybos vietove, be to, dėl šio pakeitimo neatsiranda jokių papildomų prekybos tuo produktu apribojimų.

7. **Patvirtinto (-ų) standartinio (-ių) pakeitimo (-ų) aprašymas**

Pavadinimas

Standartinis 2 punkto pakeitimas. Produkto specifikacijos

Aprašymas

2 punkto pakeitimas. Produkto aprašyme nurodomas bendras rūgšties kiekis vaisiuje ir vaisiaus dydis.

[1] 2024 m. spalio 30 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2025/27, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1143 papildomas geografinių nuorodų, garantuotų tradicinių gaminių ir neprivalomų kokybės terminų registravimo ir apsaugos taisyklėmis ir panaikinamas Deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 664/2014, (OL L, 2025/27, 2025 1 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/27/oj).

Teksto dalis, kurioje apibrėžiami kokybės parametrai:

— bendras rūgšties kiekis vaisiuje turi būti 0,7–1,3 %,

— „Neretvanska mandarina“ vaisiaus dydis yra nuo 1-XX iki 4 dydžio.

pakeista taip:

— bendrasis vaisiaus rūgštingumas turi būti 0,8–1,5 %,

— „Neretvanska mandarina“ vaisiaus dydis yra nuo 1-X iki 3 dydžio.

Pagrindimas. Bendrojo rūgštingumo vertės padidėjimo priežastis visų pirma yra klimato kaita, su kuria gamintojai susidūrė per pastarąjį dešimtmetį. Pagrindiniai pokyčiai – ilgesni ir dažnesni laikotarpiai, kai vyrauja aukšta temperatūra (virš 32 °C), dėl kurių technologiškai sunokusiuose mandarinuose bendrojo rūgštingumo procentinė dalis yra didesnė. Vaisiaus dydis taip pat yra tiesiogiai susijęs su klimato kaita. Dėl vis ilgesnių sausros laikotarpių didėja smulkesnių vaisių, kurie paprastai neatitinka šiam vaisiui reikalaujamo cukraus ir rūgšties santykio, procentinė dalis. Kita vertus, per didelių vaisių, kurių dydis yra 1-xx ir didesnis, vaisių sulčių dalis yra mažesnė nei specifikacijoje nustatytos vertės.

☑ Šis pakeitimas turi įtakos bendrajam dokumentui.

Pavadinimas

Standartinis produkto specifikacijos 4 punkto pakeitimas (4.2 papunktis „Atsekamumo kontrolė gamybos procese“)

Aprašymas

4.2 papunkčio pakeitimas susijęs su žemės ūkio produktų gamintojų registro tvarkymo būdu: registras vietoj kompiuterinės programos pradedamas tvarkyti „Excel“ lentelėje. Atitinkamai terminas „kompiuterizuotas registras“ pakeistas terminu „registras“.

Ankstesnė formuluotė:

Atsekamumo kontrolė gamybos procese vykdoma naudojant bendrą kompiuterizuotą auginimo sklypų (sodų) registrą. Registre kiekvienas kiekvieno atskiro gamintojo auginimo sklypas registruojamas suteikiant jam konkretų identifikacinį numerį (toliau – identifikacinis numeris) ir aiškiai pažymimas Neretvos slėnio ortofotografiniame žemėlapyje. Gamintojo identifikacinis numeris yra atsekamumo kontrolės atskaitos taškas (4.3 priedas „Savikontrolės sistema“ ir 4.4 priedas „Atsekamumo forma – pavyzdys“).

Kiekvienas apsaugos sistemoje dalyvaujantis žemės ūkio produktų gamintojas privalo įregistruoti auginimo sklypus kompiuterizuotame registre ir atlikti visus veiksmus, būtinus produkto atsekamumui ir atitikčiai šios specifikacijos reikalavimams nustatyti. Be duomenų apie sodus, kuriuose auginama produkcija, šiame registre taip pat registruojami duomenys apie visus gamybos procese taikytus žemės ūkio metodus. Kompiuterizuotą gamintojų ir auginimo sklypų registrą tvarko Neretvos vaisių augintojų asociacija „Mandarina Opuzen“ (4.5 priedas „Kompiuterizuoto registro išrašas“).

pakeista taip:

Atsekamumo kontrolė gamybos procese vykdoma naudojant bendrą auginimo sklypų (sodų) registrą. Registre kiekvienas kiekvieno atskiro gamintojo auginimo sklypas registruojamas suteikiant jam konkretų identifikacinį numerį (toliau – identifikacinis numeris). Gamintojo identifikacinis numeris yra atsekamumo kontrolės atskaitos taškas (4.3 priedas „Savikontrolės sistema“ ir 4.4 priedas „Atsekamumo forma – pavyzdys“).

Kiekvienas apsaugos sistemoje dalyvaujantis žemės ūkio produktų gamintojas privalo įregistruoti auginimo sklypus gamintojų registre ir atlikti visus veiksmus, būtinus produkto atsekamumui ir atitikčiai šios specifikacijos reikalavimams nustatyti. Gamintojų ir auginimo sklypų registrą tvarko Neretvos vaisių augintojų asociacija „Mandarina Opuzen“ (4.5 priedas „Gamintojų registras“).

Pagrindimas.

Šiame straipsnyje iš specifikacijos išbraukta prievolė GIS programos kompiuterizuotame registre registruoti duomenis apie žemės ūkio produktų gamintojus ir visus gamybos procese taikytus žemės ūkio metodus. Paprastumo ir praktiškumo sumetimais ateityje visi duomenys bus saugomi „Excel“ lentelėse.

☐ Šis pakeitimas turi įtakos bendrajam dokumentui.

Pavadinimas

Standartinis produkto specifikacijos 5 punkto pakeitimas (5.4.2 papunktis „Agronominės priemonės ir sodų priežiūros priemonės“)

Aprašymas

5.4.2 papunkčio tekstas (dalyje „Vaisių derliaus nuėmimas“) susijęs su bendruoju vaisiaus rūgštingumu, pagal kurį nustatoma derliaus nuėmimo pradžia ir pabaiga.

Ankstesnė formuluotė:

Derliaus nuėmimo pradžia apibrėžiama kaip momentas, kai didžiausias rūgšties kiekis yra 1,3 %, o sunokimo indekso santykis – 7:1. Vaisių, kurie gali būti tiekiami rinkai kaip saugomas produktas, derliaus nuėmimo pabaiga apibrėžiama kaip momentas, kai mažiausias rūgšties kiekis yra 0,7 %, esant tokiam pačiam sunokimo indekso santykiui.

keičiamas šiuo tekstu:

Derliaus nuėmimo pradžia apibrėžiama kaip momentas, kai didžiausias rūgštingumas yra 1,5 %., o sunokimo indekso santykis – 7:1. Vaisių, kurie gali būti tiekiami rinkai kaip saugomas produktas, derliaus nuėmimo pabaiga apibrėžiama kaip momentas, kai mažiausias rūgštingumas yra 0,8 %, esant tokiam pačiam sunokimo indekso santykiui.

Pagrindimas.

Bendrojo rūgštingumo vertės padidėjimo priežastis visų pirma yra klimato kaita, su kuria gamintojai susidūrė per pastarąjį dešimtmetį. Pagrindiniai pokyčiai – ilgesni ir dažnesni laikotarpiai, kai vyrauja aukšta temperatūra (virš 32 °C), dėl kurių technologiškai sunokusiuose mandarinuose bendrojo rūgštingumo procentinė dalis yra didesnė.

☑ Šis pakeitimas turi įtakos bendrajam dokumentui.

BENDRASIS DOKUMENTAS

Žemės ūkio produktų kilmės vietos nuorodos ir geografinės nuorodos

„Neretvanska mandarina“

ES nuorodos numeris: PDO-HR-1225-AM01 – 2026 6 19

1. **Pavadinimas (-ai)**

„Neretvanska mandarina“

2. **Geografinės nuorodos tipas**

☑ SKVN

☐ SGN

3. **Valstybė, kuriai priklauso nustatyta geografinė vietovė**

Kroatija

4. **Žemės ūkio produkto aprašymas**

4.1. *Žemės ūkio produkto klasifikacija remiantis Kombinuotosios nomenklatūros pozicija ir kodu, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2024/1143 6 straipsnio 1 dalyje*

08 – VALGOMIEJI VAISIAI IR RIEŠUTAI; CITRUSINIŲ VAISIŲ ARBA MELIONŲ ŽIEVELĖS IR LUOBOS

4.2. *Žemės ūkio produkto registruotu pavadinimu aprašymas*

„Neretvanska mandarina“ yra likerinių mandarinų grupei (*Citrus unshiu „Marcovitch“*) priskiriamas mandarininio citrinmedžio vaisius. Pagal augalų sistematiką jis priklauso rūtinių (*Rutaceae*) šeimos citrusinių (*Aurantioideae*) pošeimio citrinmedžių (*Citrus*) genties mandarininio citrinmedžio (*Citrus reticulata „Blanco“*) rūšiai.

„Neretvanska mandarina“ vaisius (citrinvaisis) yra mėsingas, daugiaskiltis, su lengvai nuo minkštimo nusilupančia žievele. Valgomoji vaisiaus dalis sultinga, be sėklų, oranžinės spalvos, sudaryta iš lengvai viena nuo kitos atsiskiriančių skiltelių. „Neretvanska mandarina“ vaisių valgomojoje dalyje yra 15,50–26 mg/kg karotenoidų. Skonis rūgštokas, gaivus, su saldžiu prieskoniu, priklausomai nuo cukraus ir rūgšties santykio vaisiuje. Vaisiai būna paplokščios arba paplokščiai apvalios formos. Žievelės spalva kinta ir gali skirtis priklausomai nuo vaisiaus sunokimo. Pradėjęs nokti vaisius būna šviesiai žalias ir palaipsniui keičiasi: tampa gelsvos, auksinės ir galiausiai – vaisiui visiškai sunokus – oranžinės spalvos. Vaisiui būdingas švelnus, subalansuotas, gaivus aromatas, kuris tampa stiprus tik vaisių pažeidus arba nulupus ir išsiskyrus aromatiniams jo junginiams.

„Neretvanska mandarina“ kokybė nustatoma remiantis šiais parametrais:

— sulčių kiekis vaisiuje turi būti ne mažesnis negu 40 %,

— bendras rūgšties kiekis vaisiuje turi būti 0,8–1,5 %,

— mažiausias leistinas cukraus ir rūgšties santykis „Neretvanska mandarina“ vaisiuje yra 7:1 (bendras tirpios kietosios medžiagos kiekis / titruojamoji rūgštis),

— „Neretvanska mandarina“ vaisiaus dydis yra nuo 1-X iki 3 dydžio.

4.3. *Su pašarų šaltiniais susijusios nukrypti leidžiančios nuostatos (taikoma tik saugoma kilmės vietos nuoroda žymimiems gyvūniniams produktams) ir apribojimai žaliavų šaltiniams (taikoma tik saugoma geografine nuoroda žymimiems perdirbtiems produktams)*

—

4.4. *Specialūs gamybos veiksmai, atliktini nustatytoje geografinėje vietovėje*

Kiekvienas „Neretvanska mandarina“ auginimo etapas – pradedant dauginamosios medžiagos gavyba ir baigiant mandarinų derliaus nuėmimu – turi vykti 5 punkte nustatytoje geografinėje vietovėje.

4.5. *Specialios žemės ūkio produkto registruotu pavadinimu pakavimo, pjaustymo, trynimo ir kt. taisyklės*

Vaisiai renkami į 30 kg talpos dėžes (pakavimo dėžes), kurios kraunamos ant palečių ir pristatomos į prekybos ir paskirstymo centrus. Tuose centruose vaisiai toliau apdorojami laikantis šios procedūros: įvežant atliekama kokybės ir atsekamumo kontrolė, vaisiai nokinami (jei būtina), rūšiuojami pagal dydį, purškiami vašku, džiovinami, atvėsinami 5–8 °C temperatūroje, o proceso pabaigoje išvežant atliekama kokybės ir atsekamumo kontrolė. Ilgiausias leistinas „Neretvanska mandarina“ paruošimo rinkai laikas (nuo vaisių atvežimo į prekybos centrą laiko iki jų išsiuntimo laiko) yra 5 dienos arba 120 valandų.

4.6. *Specialios produkto registruotu pavadinimu ženklinimo taisyklės*

Produktą tiekiant rinkai, kiekviena produkto pakuotė turi būti aiškiai ir gerai matomai pažymėta nuoroda „Neretvanska mandarina“. Pavadinimo raidės dydžiu, tipu ir spalva (apipavidalinimu) turėtų labiau išsiskirti iš kitų žodžių ant pakuotės. Gatavo produkto deklaracijoje taip pat turi aiškiai išsiskirti žodžiai „Lot broj“ (partijos Nr.). Taip užtikrinamas atsekamumas ir galimybė bet kuriuo metu užmegzti ryšį su gamintoju.

5. **Glaustas geografinės vietovės apibrėžimas**

Neretvos slėnio, kuriame auginami „Neretvanska mandarina“, geografinė vietovė šiaurėje ribojasi su Bosnija ir Hercegovina, o pietuose – su Adrijos jūros pakrante. Pietuose, pietryčiuose ir šiaurės vakaruose Neretvos slėnio ribas žymi Dinarų kalnynas. „Neretvanska mandarina“ auginimo vietovė apima Metkovičiaus, Opuzeno bei Pločės miestus ir Slivno, Norino Kulos ir Zažablės savivaldybes.

6. **Ryšys su geografine vietove**

Glaustai apie ryšį su geografine vietove

Šios vietovės mikroklimatui įtakos turi šalia esanti jūra, sušvelninanti šaltų žiemų ir karštų vasarų temperatūrą. Vidutinė metinė temperatūra Neretvos slėnyje, skaičiuojant pagal 10 metų vidurkį (2002–2012 m.), yra 15,8 °C. Vidutinė žiemos temperatūra yra 7,25 °C. Itin reikšmingas bioklimatinis veiksnys yra santykinis oro drėgnis. Taip pat labai svarbi oro temperatūra ir vėjas; visi šie veiksniai padeda užtikrinti reguliarią vegetatyvinio ir generatyvinio mandarinmedžių augimo laikotarpių kaitą. Vidutinis santykinis oro drėgnis (dešimties metų vidurkis) yra 69 %. Pagrindinė Neretvos slėnio ypatybė – vandens, ežerų ir upių gausa, taip pat vandentakių ir rankomis iškastų atvirų drenažo kanalų tinklas, suteikiantys slėniui savitumo hidrologiniu požiūriu. „Neretvanska mandarina“ plantacijos nuo natūralių atviro vandens šaltinių nutolusios ne daugiau kaip 500 metrų. Hidrologinės vietovės ypatybės lemia aukštą gruntinio vandens lygį ir padidėjusį santykinį oro drėgnį – tai ypač akivaizdu vaisiams nokstant (rugsėjo, spalio ir lapkričio mėnesiais). Tuo laikotarpiu vaisių kokybei labai svarbu, kad augalai gautų optimalų vandens kiekį. Neretvos slėnio dirvožemiui būdingos labai nevienalytės sudėties aliuvinės kilmės nuosėdinės uolienos. Kalbant apie dirvožemio struktūrą, dominuoja rišlus smėlis ir smėlingas sunkus priemolis. Didelis jų kapiliarumas sudaro palankias sąlygas augti mandarinams.

Dėl minėtų gamtinių vietovės, kurioje auginami mandarinai, ypatybių „Neretvanska mandarina“ vaisiai išsiskiria plona, lygia, lengvai nusilupančia žievele, juose nėra sėklų, o skiltelės lengvai atsiskiria viena nuo kitos.

Valgomoji vaisiaus dalis yra auksinės spalvos, o vaisiui sunokus tampa oranžinė. Taip yra dėl to, kad vaisiuose daug karotenoidų. Didelis karotenoidų kiekis valgomojoje vaisiaus dalyje yra viena iš pagrindinių Neretvos regiono mandarinų savybių. „Neretvanska mandarina“ vaisių tyrimo rezultatai patvirtino, kad karotenoidų koncentracija vaisiaus minkštime viršija vidurkį (*V. Dragović-Uzelac et al. 2012.: Određivanje specifičnih svojstava neretvanske mandarine (Citrus reticulata L.) zbog zaštite geografskog podrijetla (GI)*; Maisto technologijų ir biotechnologijų fakultetas, Zagrebas). Be to, valgomoji „Neretvanska mandarina“ vaisiaus dalis išsiskiria dideliu kiekiu sulčių, sausosios medžiagos kiekiu ir cukraus bei rūgšties pusiausvyra, suteikiančia vaisiui ypatingų juslinių savybių: gaivų skonį ir išskirtinį kvapą. Auginti mandarinus plantacijose Neretvos slėnyje pradėta 1961 ir 1962 m. užbaigus melioracijos darbus. Pasak rašytinių bažnyčios dokumentų (saugomų Šv. Elijo parapijos raštinėje Metkovičiuje), „1971 m. nepaisant didelės sausros Neretvos slėnyje mandarinų užderėjo net apie 900 tonų.“ Taigi „Neretvanska mandarina“ yra savitas produktas, kurio ypatumams įtakos turi ne tik sąveika su aplinka (klimatas, vieta ir teritorija), bet ir ilgalaikė auginimo tradicija. Geografiniu požiūriu Neretvos slėnis yra vienas iš trijų šiauriausių Europos regionų, kuriuose auginami citrusiniai vaisiai. Tokia geografinė padėtis iš esmės lemia gamybos struktūrą, veislių ir poskiepių pasirinkimą, o tai turi įtakos pagrindiniams vaisiaus kokybės elementams. Visi komerciniai „Neretvanska mandarina“ įskiepiai įskiepyti į trilapio ponciro (*Poncirus trifoliata*) poskiepį. Šis nepakeičiamu laikomas poskiepis pasirinktas dėl pranašumų, turinčių tiesioginės įtakos kokybei ir ankstyvam vaisių užaugimui. Be to, kasdieniams oro temperatūros svyravimams (dieną ir naktį) didelį poveikį daro šalia esanti jūra. Svyravimai ypač akivaizdūs rudenį, kai jūros temperatūra dažnai gali viršyti aplinkos oro temperatūrą. Šie temperatūrų svyravimai turi tiesioginį poveikį vaisių spalvai, karotenoidų kiekiui jų minkštime ir vienodam ankstyvam jų subrendimui. Daugiau kaip 80 metų gyvuojanti ilgalaikė tradicija ir naujos praktinės patirties bei technologijų taikymas pastarąjį dešimtmetį labai padėjo ne tik plėtoti mandarinų auginimą Neretvos slėnyje, bet ir gerinti jų kokybę. Nepaisant daugelio žemės ūkio technologijų pokyčių, išsaugoti visi pagrindiniai geografinei vietovei ir tradiciniam auginimui būdingi bruožai. Visų pirma tai reiškia, kad pagalbiniai techniniai procesai (genėjimas, vainiko formavimas, laukinių ūglių šalinimas, vaisių skynimas nuo jaunų sodinių) vis dar atliekami tiktai rankomis.

Nuoroda į paskelbtos specifikacijos elektroninį adresą (URL)

https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/hrana/zoi-zozp-zts/dokumenti-zoi-zozp-zts/Specifikacija%20proizvoda%20Neretvanska%20mandarina%20-%20%C4%8Distopis.pdf